

(Цаарандкнь. Эклцнь 86-ч, 87-ч номермудт).

—Айта сәәхн!—гидж уйн тбрдж, байрлдж, тег эргүлдж хәләджәгәд, сергдж Бадм келв.—Манала әдл ним сәәхн альд болв чигн уга...

Тег сергдж әмлджәхиг Эцк әс меддјәх дуртә. Эн урдк кевтән, сән идг хәәдј олад, туунурн хобгән орулад, хобдән угъагъад, киргәд, меддг кергән тагчгар куцагәд бәәв, болв кбгшн хобч, бийнъ бийләгән күүндәд, ясм ургәна гилч, аль угай, гидж тунъг-шдјәхиг Бадм Доньк хойр мелв.

—Ургъл уга бәәхм болхви? Чи юн гидж сандјанач, авгъ Бадм?—гидж Доньк шимлдјж сурв.

Ююни чигн темлг угагъар, Бадм, салькинд брмтсн урлан әрә мбндәдј келв:

—Ургъх, әс ургъхнъ кен медхв? Кемрдјән ургъдј гилә,—удан бәәхн уга...

Тер хоорнд газрт суулгъчксн варн цецгин ясн дјоблкн, хар-

нъгъу, омун блгәдән кбндрл уга кевтә кевтлә. Зуг нарн газриг халулсн, күүнд үзгдлг уга агчмла ясн әмдрсн болад, уутъхн хальсан телдјж уудулдј билчидј кббв. Хату хальснд шахгдјж хавчгдсн, ода деерән кучнъ тату яснд нимгн хальсн үзгдәл, әкләд әмлдјж ургъдјжәх сутцн үзгдәл, ишин үзүр әмлв. Узг-үзгән дјингәд—зәрмснъ доргшан газрин гүүнур, зәрмснъ бблдјж дјинилдәд—улм-улм кучтәгъяр ургъа йовдј, хальсан телдјж зааглад, әмд әкиг сулдхад, ә угагъар шу-тусв. Ундснәсн телдјәл авч, цәәвр иш газриг әрдј бблдјж дјингәд, дакад хагсу газрин сүл кбрсиг цумлдјж зааглад, аш суулднъ бултагъад, харнъгъу тамас илдјж гарад, цевр агъарар дуурсн энъ-зах уга орчлнъгив серүнд бусгдјж зөгсв.

Тагчг, харнъгъу сб билә. Олдуд, чирмлдјжәлә. Генткн нег юни шурд гин, нөгъанд,

тагчкрад одв. Газра туула болсн—ялмн күүхләрн, нарн цецгин яснә күүргишинъ хугълн гив. Орин бмнк дунъ-дүләлә, хонъгър бнъгтә, әрә торсн ишд, туунә бичкәхән хамтхсн хоорнднъ кинтн дусал чиг унв...

Ор цәәлгнлә хбд худж-рур ббрдхлә, Доньк туруләд нукиур гүүдјж одад, хәләчкәд, гнрлгәрн занъгъад:

—Гарча—на!... Гарча—на!—гидж хәәкрв.

Донькин дууг Эцк сонъсв, болв туунд хәрү бгсн уга, нам йовдлан чигн шулудулсн уга.

Йиринә йовдг йовдларн, нам чидхнъ урдкасн хашнъгар йовв. Зуг Эцкин нуднъ энүг мелуль: уйрад, нуднъ саруллад, гилтнъндј герятв, минъ тинмәр хббчнр бийнъ бичә үзтхә гигәд збрц аргүл йовв.

—Наар, нарн лецгчн гуудјжкидјж,—гидж Бадм келв.

—Би турулдјж үзв! Гуудјж ирәд, хәлән гихнъ цагъагъад бәәнә, бултагъад газрас гарчксн бәәдјж!—гидж Доньк байрлдж, бргн чеедјәрн нудрма-рн цокдјж хәәкрв.

Эцк йовгн суугъад, куч

авад уга ишднъ хургъан кур-гв.

—Не, юн болдјжана тегәд, әмд болдјж гарчана...—гидж Эцк келв.

Эргүлнъгднъ шин ургъсн бвсинъ эн аргүл чимкдјж таслад, утхарн эргүләд малтад, альхарн газринъ тегшлв, цемгәр гер кесн гертә чавругъан бусәсн сугълад авб.

—Ус у, усн угагъар бәәдјж чадшгоч...—гидж Эцк келв. Эцкиг хәлән бәәдјж, Бадм гал шатав.

—Ямаран хот кехмб?—гидж эн сурв.—Нанд шуурмг бәәдјж невчкн гуйр бәәнә, хб саггәд, буда келж ууцхай.

—Тана будан нанд керго. Уля борш авч ирх болла,—гидж гундсн бәәдлтәгъяр Доньк келв.

Хот келд Уля, кбк нудтә, сәәхн никт кукултә күүкн, бдр болгн хббчирт удн халун хот авч ирдг билә. Авртә сәрглнъ, тиньгр кууки билә, альд болв чигн терүг әврәннъ күүкн метәр тосихадг билә. Зуг Эцк Бадм хойр кезәнәс нааран хотан бийснъ кегәд дасчксндан, Улян авч ирсн хотас авдмн биш, увлзнъгәс авч гарсн хотарн дасмгъа, тавалмдјжә хотан: будагъан, шблән, хбнә махан дјжәгъамлтагъар деерлкулдг б...

Көгшн хббчрин авъясиг
Доньк кесгтэн хувацл уга
бääв. Уля бдр болгын ирэд,
сääнär болгсын бткн боршиг
мискүдт кеггэд бгхлэ, ам күрч,
көндэдж ул уга бääсн
бийнь, боршд дуртаннь тускар
Доньк бдр болгын дав-
тдж келдмн.

Эн бдр, гнигн терг татсн
хойр зеерд мбрн узгдм цацу,
Доньк Улян бниас тосдж:гуудж
одад, башрдсн бääдлтэгээр
терунлэ мөндлчкэд, тергилэ
зерглэд йовдж, нигдж кель:

—Манд зәнэг бääнэ.

тергн деер, аярстэд уга
хойр нуцкн клән унджулдж
сууггяд, бвсär орасн, цагъан
хоргьлджн термос гарарн дб-
нъндж йовла.

—Ямаран зәнэг?—гидж, тол-
гъа деерк альчуран чиклн,
Уля сурв.

—Эцкин суулгсын нарн цецг
эндр гууджчкдж, би терүг,
бргегэггяд шарлгынла, түрүн
болдж узув. Гуудж ирэд
халдхлэм, минь нимär булта-
ггяд гарчксн бääдж, —гидж
Доньк кель.

—Не, түрүнд юочньвч?—гидж
Уля сурв.

—Юочнь гисн юн билэ?—ги-
дж бблсн дууггяр Доньк кель.
—Кен болв чигн терүг ода кбн-
дэтхэл, би терүг ягьдгчн...

Укн дурго нудär Донькиг

халäv.

—Чи тнигдж чадхмч. Чамас
ямаран сән юмн гарх билэ, чи
тнигдж чадхмч. Бидн чини
тиим туурмджин тускар сонъ-
славдн, меднävдн.

Бийиннь боршд Доньк дур-
таг Уля ики хаврин түрүнäs
нааран меддмн, болв, Уля ту-
үнд байрлджасн уга билэ, юнъ-
гад гихлэ, нег куукнäs кблтэ
куунлэ мууггяр но о л д а д,
джилдән түүрмд сууггяд, гарч
ирлäv гидж Доньк бийнь келлэ.
Дурлчксн көвүнэ үг болгынд
шүрүн, дббглсн хәрү Уля бгдг
билэ, эс гидж тагчг бääдмн.

Болв, ода Доньк терүг да-
хулдж одад, шин, көкрэд гарч
ирсн нарн цецг үзүлхлэ, Уля
альхан ташад, Донькин тоха
бärv.

—Ургьджана! Ямаран көрхн!
Йозурнь ода бийнь цääвр, хам-
тхснь эклэд көкрджәнэ. Тадн
ююггяр услхмт энүг? Худжрта
газрт хагсад адгьрх энтн.

Доньк Улян гар атхад, бай-
ртаггяр шимлддж кель:

—Адгьрхн уга, бидн энүг,
эврәннь урнлэ äдл халддж хар-
хвдн.

Доньк бийиннь гариг атх-
джахиг ода ирдж медчкэд,
Уля гурнив:

—Йов, боршан у.

Толгъаггясн шувтрсн аль-
чуран чанггядж бооджаггяд,

Донькиг наадлв:

—Эврәннь урнлэ äдл халддж
хархвдн! Мууха гайггя äквч...

Эцкин тärсн нарн цецг гуу-
лдж гарсн зәнэг теегär түр-
гär тарв. Узгдэд уга сонджлта
юмар гääхмдж кехär хббчнр
хошмудтаггян салан белчрүр
дакн дару-дарунь ирцхэдг болв,
нарн цецг тärсн нүкн эргндк
бвсиг дакн давтнүлцхäv. Нарн
цецг ургьджахиг ода кесг
хббчнр иткцхэдг болв.

—Цур ургьхмн биш, теегт
ийм ургьц урггяд уга, нам
ургьшго, —гидж нарт орчлнь
деер юм эс таасдг Фока бвгн
кель.

—Нарн цецг гууджад гарчксн
бääнэлм, —гидж негнь буру-
шадж кель.

Фока бвгн ууртаггяр, га-
риннь хурггяр харлсн таджрха
сахлан сбрсэлгъв.

—Гууджсн чигн болг! Гашу-
рад ирх, газрин бр дорк усн
гашурх, халун салькн улäh,
тер цагт терүг яяхинь тегэд
халätн. Мини келсиг бичä мар-

тцхатн: хавр чилхлэ, тер чи-
гн хуурх.

Эджго теегин акрхн хавр
шинькән гүргүдән орджала.
Өндрär ургьсн бвсн, негл энг
уга тенгсин көк-бор дольган
кевтэ, салькнд нääхлдж
дольгална. Цаггян бвсн солнь-
гьтрдж гилвкджälэ, тедн заагт
сääхн герлтэ көк буя куунэ
нудиг байсана. Теегär делгү
шарлдж, улалггяд бамб цецг
цецглв. Гашун унртэ буурлда
заагур, хамтхста дär-харин
шарньху толггяснь булталдв.

Худжрта тбрг хотхр дотр
кбвкэдж джинсн зултрггн
уульнътрсн цаггян цецгггяр
бурксн келкәнцг, күлжин кү-
нъкисн унртэ äрүн көгдж бвсн
берк хурдар ургьджана. Бб-
дун иштэ, уладж-борлсн бнэг-
тэ тар бвсн худжриг нег зүс-
är көвэлдж, усна могъа мет
матхлэддж, оралддж урггъв.

(Цаарандкнь барлгдхмн).

